

14 juni, 2024

Radboud Universiteit

De rol van bronvertrouwen en gemotiveerd redeneren bij de verwerking van politieke informatie: een experimenteel onderzoek

The role of source attribution and motivated reasoning in the processing of political information: an experimental study

Masterscriptie

Reina Zenden | s1104354 | reinazenden@ru.nl

Radboud Universiteit Nijmegen | Faculteit der Letteren | Master Communicatie & Beïnvloeding | Dr. M.J. van Doorn

De rol van bronvertrouwen en gemotiveerd redeneren bij de verwerking van politieke informatie: een experimenteel onderzoek

The role of source attribution and motivated reasoning in the processing of political information: an experimental study

Kernwoorden: Misinformatie, politieke identiteit, politiek gemotiveerd redeneren, bronbetrouwbaarheid

Aantal woorden: 7337

Radboud Universiteit Nijmegen

Voorwoord

Het schrijven van deze Masterscriptie is een uitdagend proces geweest dat tijd en toewijding heeft vereist. Met het afronden van deze scriptie sluit ik een belangrijk hoofdstuk af. Toen mijn studietijd negen jaar geleden op het MBO begon, had ik nooit verwacht dat ik nu mijn Masterscriptie zou afronden. Mijn schooltijd, in het bijzonder mijn tijd aan de Radboud Universiteit, heeft mij veel geleerd over doorzettingsvermogen en heeft bijgedragen aan het ontwikkelen van belangrijke academische vaardigheden zoals kritisch denken en schrijven. Het heeft mij ook dieper inzicht en kennis gebracht binnen het vakgebied. Met trots kijk ik terug op deze prestatie.

Mijn oprechte dank gaat uit naar dr. Martinus van Doorn voor zijn waardevolle begeleiding gedurende dit proces. Daarnaast wil ik mijn vriendinnen Lieke, Ilse en Amber speciaal bedanken voor hun hulp tijdens de (pre)master. Samen hebben we elkaar gesteund en zonder jullie was dit niet mogelijk geweest. Ik koester de gezamenlijke dagen in de bibliotheek en de vele koffiemomenten. Ik kijk uit naar wat de toekomst mij zal brengen!

Reina Zenden

Samenvatting

De opkomst van misinformatie in de digitale wereld heeft geleid tot groeiend bewustzijn van de impact ervan op maatschappelijke en politieke kwesties (Farnam, 2021; Pretus et al., 2022). Misinformatie, verspreid door misverstanden, verkeerde interpretaties of slechte informatie, beïnvloedt hoe mensen informatie verwerken en conclusies trekken, vooral in sterk gepolitiseerde contexten (Harmon-Jones & Mills, 2019). Politieke identiteit speelt hierbij een belangrijke rol, waarbij mensen informatie interpreteren op basis van hun bestaande overtuigingen, terwijl tegengestelde informatie wordt genegeerd (Leeper & Slothuis, 2014). Dit heeft geleid tot een groeiende vraag naar onderzoek om beter te begrijpen hoe politieke informatie wordt beoordeeld en hoe dit besluitvorming beïnvloedt (Bolsen et al., 2013). Onderzoekers hebben zich gericht op het concept van gemotiveerd redeneren, waarbij mensen selectief informatie verwerken om hun bestaande overtuigingen te ondersteunen. Echter, wordt er ook gesuggereerd dat het empirische bewijs voor gemotiveerd redeneren niet eenduidig is (Bolsen et al., 2013; Druckman & McGrath, 2019). Mensen streven naar juiste overtuigingen, maar verschillen in hoe ze bepalen welke informatie geloofwaardig is. Ze selecteren niet alleen informatie die past bij hun bestaande overtuigingen, maar ook op basis van de geloofwaardigheid van de bronnen. Dit onderzoek richtte zich op de relatie tussen gemotiveerd redeneren en bronbetrouwbaarheid in de Nederlandse context, om te begrijpen hoe deze factoren samen het politieke informatieverwerkingsproces beïnvloeden. In een online experiment werd de steun voor een wetsvoorstel getest door twee verschillende nieuwsberichten. Deelnemers, verdeeld naar hun politieke oriëntatie, kregen eerst een neutraal nieuwsbericht en daarna een congruent nieuwsbericht vanuit een links of rechts perspectief te zien. Dit 2x2x2 mixed design experiment omvatte 154 deelnemers. De resultaten van dit onderzoek ondersteunde specifiek de alternatieve verklaring van bronbetrouwbaarheid. Het toonde aan dat gemotiveerd redeneren mensen vaak informatie laat verwerken die hun bestaande politieke overtuigingen bevestigt, maar wanneer zij een hoog niveau van vertrouwen hadden in de bron, verminderde deze neiging significant. Deze bevindingen benadrukten het belang van het zorgvuldig beoordelen van de bron van politieke informatie en dragen bij aan een beter begrip van politieke informatieverwerking en de rol van bronbetrouwbaarheid.

1. Misinformatie en politieke identiteit

Het fenomeen van misinformatie, vooral verspreid via digitale platforms, is een groeiend probleem in de huidige samenleving. Hoewel misinformatie geen nieuw verschijnsel is, lijkt het door de populariteit van sociale media meer impact te hebben gekregen (Pretus et al., 2022). Misinformatie verwijst naar valse of onjuiste informatie die wordt verspreid door verkeerde interpretaties, slechte communicatie of misverstanden zoals gebrek aan context, miscommunicatie of onjuist geïnterpreteerde gegevens. De verspreiding van misinformatie kan voortkomen uit verschillende factoren, waaronder een gebrek aan kritische evaluatie, vergissingen, percepties van waarheid, vooroordelen of ideologische overtuigingen wat op zijn beurt grote gevolgen kan hebben (Lewandowsky & Van der Linden, 2021). De zich steeds verder ontwikkelende digitale wereld heeft een impact op hoe maatschappelijke omstandigheden worden waargenomen en hoe gebeurtenissen worden beleefd. Wanneer mensen misinformatie niet kunnen onderscheiden van waarheden, kan dit leiden tot verkeerde beslissingen en misverstanden tussen mensen wat kan zorgen voor conflicten en verdeeldheid in de samenleving. Bovendien kan het gebrek aan juiste informatie het vertrouwen in instellingen en autoriteiten ondermijnen (Farnam, 2021). De toenemende bezorgdheid over misinformatie laat zien dat het essentieel is om te begrijpen hoe mensen informatie verwerken en tot conclusies komen. Juiste informatie is belangrijk voor het nemen van weloverwogen beslissingen.

Om te begrijpen hoe mensen tot conclusies komen, is het belangrijk om inzicht te krijgen in hoe mensen informatie interpreteren en beoordelen. Door inzicht te krijgen in dit proces kan er beter begrepen worden waarom mensen bepaalde overtuigingen hebben, waarom ze bepaalde informatie wel of niet accepteren, en hoe ze reageren op verschillende vormen van informatie, waaronder misinformatie. Mensen hebben namelijk de neiging om informatie te interpreteren op een manier die hun identiteit en waarden ondersteunt, zelfs als die informatie in strijd is met wetenschappelijke feiten (Kahan, 2015). In het onderzoek van Kahan (2015) is te zien dat zelfs als mensen goed geïnformeerd zijn over wetenschap, ze toch verdeeld kunnen blijven over zaken zoals klimaatverandering vanwege hun groepsidentiteit. Groepsidentiteit, wat verwijst naar het gevoel van verbondenheid en identificatie met een bepaalde sociale groep, beïnvloedt hoe mensen zichzelf zien en hoe ze zich verhouden tot anderen en kan een sterke invloed hebben op het gedrag, de attitudes en de percepties van mensen. Dit komt doordat mensen hun mening vaak baseren op hun groepsidentiteit en niet alleen op feiten (Kahan, 2015). Dit heeft vooral betrekking tot politieke identiteit van mensen.

Politieke identiteit omvat iemands overtuigingen en waarden met betrekking tot politieke kwesties. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat iemand sterk gelooft in de noodzaak van milieubescherming en duurzaamheid. Deze persoon zou dan politieke standpunten kunnen innemen die gericht zijn op het bevorderen van milieubeleid en het nemen van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan. Politieke identiteit kan invloed hebben op hoe mensen politieke informatie interpreteren en met welke politieke partijen ze zich identificeren. Mensen hebben de neiging informatie sneller te aanvaarden die hun bestaande overtuigingen bevestigt (Leeper & Slothuus, 2014). Met andere woorden, politieke identiteit kan een sterke invloed hebben op hoe mensen informatie beoordelen en welke politieke standpunten ze steunen, zelfs als die informatie niet noodzakelijk waarheidsgetrouw is (Bolsen et al., 2013). Dit kan ervoor zorgen dat mensen beslissingen nemen die beïnvloed zijn door hun partijvoorkeur in plaats van door hun eigen objectieve beoordelingen. Dit sluit nauw aan bij de theorie van gemotiveerd redeneren.

1.1 Gemotiveerd redeneren

Gemotiveerd redeneren verwijst naar de neiging van mensen om informatie selectief te verwerken, waarbij ze de voorkeur geven aan informatie die overeenkomt met hun bestaande overtuigingen, waarden of ideologische identiteit (Druckman & McGrath, 2019). Dit fenomeen staat bekend als ‘directioneel gemotiveerd redeneren’. Directioneel redeneren is het proces waarbij mensen informatie interpreteren en redeneren op een manier die hen leidt naar een specifieke uitkomst of conclusie die ze al hebben bedacht of nastreven (Bayes & Druckman, 2021). In dit proces beginnen mensen met een gewenste uitkomst en selecteren ze informatie die deze ondersteunt, terwijl ze informatie negeren die daarmee in strijd is. Dit komt overeen met het concept van ‘partijdig gemotiveerd redeneren’, waarbij mensen informatie interpreteren op een manier die hun politieke identiteit en voorkeur ondersteunt (Leeper & Slothuus, 2014; Swire et al., 2017). Partijdig gemotiveerd redeneren wordt gekenmerkt door de interpretatie van informatie door de lens van een partij, waarbij mensen streven naar loyaliteit aan hun eigen partij en het maximaliseren van de verschillen met externe partijen (Bolsen et al., 2013). Het is gericht op het beschermen van iemands partijdig identificatie en wordt vaak ingegeven door de wens om consistent te zijn met de eigen partij en de verschillen met andere partijen te benadrukken (Kahan, 2015). Als gevolg hiervan kunnen mensen vatbaarder zijn voor het accepteren van misinformatie die overeenkomt met hun politieke standpunten, terwijl ze tegelijkertijd sceptischer zijn over informatie die in strijd is met hun politieke overtuigingen. Dit kan ertoe leiden dat ze instemmen met beleid waar ze

anders misschien tegen zouden zijn, of zich juist verzetten tegen beleid waar ze anders voor zouden zijn, op basis van de goedkeuring of afkeuring van hun politieke partij. Onderzoek toont aan dat deze invloed sterker wordt wanneer mensen hun partijloyaliteit willen laten zien.

Zo toonden Hanel et al. (2018) aan dat mensen meer geneigd zijn het eens te zijn met uitspraken wanneer deze worden toegeschreven aan bronnen die overeenkomen met hun eigen partijvoorkeur. Het onderzoek van Hanel et al. (2018) omvatte vier studies met in totaal 2182 deelnemers uit Duitsland, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. De deelnemers kregen verschillende aforismen – korte, bondige uitspraken – voorgelegd. Deze aforismen zijn ontworpen om makkelijk te kunnen evalueren, zonder deelnemers te overladen met uitgebreide informatie. Zo werd in de eerste studie Amerikaanse en Britse atheïsten geconfronteerd met uitspraken uit de Bijbel, terwijl in de derde studie Democraten en Republikeinen aforismen van politici moesten beoordelen. Democraten en Republikeinen werden gevraagd om zestien aforismen te beoordelen. Voorbeelden van uitspraken zijn “Amerikaanse politiek is altijd een open competitie” van Hillary Clinton, en “Onze wegen en bruggen vallen uit elkaar, onze luchthavens bevinden zich in Derde Wereldstaat, en drieënveertig miljoen Amerikanen zitten in de bijstand” van Donald Trump. Sommige uitspraken werden correct toegeschreven aan politici van hun eigen partij, terwijl andere uitspraken ten onrechte werden toegeschreven aan politici van de tegenpartij. Om te voorkomen dat deelnemers doordacht reageerden, werden de uitspraken gepresenteerd in een afwisselende volgorde met betrekking tot hun vermeende politieke partij. Dit ontwerp stelde de onderzoekers in staat om te onderzoeken hoe de politieke identiteit van de deelnemers hun perceptie van de uitspraken beïnvloedden. De resultaten toonden aan dat mensen eerder geneigd zijn om in te stemmen met uitspraken die afkomstig zijn van hun eigen groep, maar minder geneigd zijn om het eens te zijn met uitspraken die aan bronnen van een tegenovergestelde groep worden toegeschreven.

Ten tweede toont het onderzoek van Afrouzi et al. (2023) aan dat politieke leiders een grote invloed hebben op de opvattingen van hun aanhangers, vooral wanneer zij verrassende standpunten innemen. Tijdens een onderzoek tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2020 luisterden deelnemers naar toespraken over immigratie van President Trump en President Obama. Elk van deze toespraken omvatte pro- en anti-immigrantenstandpunten. Deelnemers konden zowel een pro-immigrant als een anti-immigrant segment uit elke toespraak halen, aangezien in beide toespraken voorstellen werden gedaan om bescherming te bieden aan immigranten en om illegale immigratie te beperken. Het doel van dit experiment was om te onderzoeken hoe presidentiële toespraken de meningen over immigratie

beïnvloeden en wat de rol van politieke leiders is als boodschappers. De resultaten toonde aan dat partijdige uitspraken van politieke leiders daadwerkelijk de overtuigingen van mensen kunnen beïnvloeden. Een boodschap die pro-immigratie is, versterkt de pro-immigratieovertuigingen, terwijl een anti-immigratieboodschap anti-immigratieovertuigingen versterkt. Hoewel blootstelling aan de identiteit van een leider op zichzelf niet direct leidt tot veranderingen in de overtuigingen van deelnemers, blijkt dat bepaalde boodschappen overtuigender zijn wanneer ze worden gecommuniceerd door specifieke leiders. Deze overtuigings-effecten, zijn het sterkst wanneer de leider verklaringen uitdrukt die onverwacht zijn voor een publiek die de leider geloofwaardig acht. Deze studies bieden inzicht in hoe de bron van informatie de opvattingen van mensen beïnvloedt, zelfs los van de specifieke inhoud ervan. Net zoals Kahan (2015) benoemt, zijn mensen meer geneigd het eens te zijn met uitspraken die worden toegeschreven aan bronnen die overeenkomen met hun eigen partijvoorkeur, en politieke leiders kunnen de opvattingen van hun aanhangers beïnvloeden.

Bovenstaande studies richten zich voornamelijk op de bron van de informatie en de inhoud van de boodschap. Het onderzoek van Bolsen et al. (2013) verschilt door te focussen op de motivatie van individuen tijdens het vormen van een mening. In plaats van alleen te kijken naar de bron of inhoud van de boodschap, onderzoekt Bolsen et al. (2013) wanneer en waarom partijgebonden identificatie de evaluatie van politieke informatie beïnvloedt, met een focus op de motivatie van het individu. Ze voerden een experiment uit om te onderzoeken hoe individuen politieke kwesties, met name steun voor een energiewet, beoordelen. Hierbij keken ze naar verschillende aspecten, waaronder de invloed van partijloyaliteit en de rol van nauwkeurigheidsdoelen. Nauwkeurigheidsdoelen verwijzen naar de motivatie van deelnemers om informatie te evalueren met als doel een correcte overtuiging te vormen, ongedacht hun partijloyaliteit. In het experiment werden deelnemers in drie groepen verdeeld: geen motivatie, een directionele motivatie of een nauwkeurigheidsmotivatie. De directionele motivatie werd gestimuleerd door deelnemers te vragen hun partijstandpunt te verantwoorden voordat ze de energiewet beoordeelden, terwijl de nauwkeurigheidsmotivatie werd gestimuleerd door deelnemers te vragen om meerdere perspectieven te overwegen. Vervolgens werden ze willekeurig toegewezen aan verschillende partijstandpunten: dezelfde partij, een andere partij, consensus bipartij, cross-partij bipartij, of geen goedkeuring. Ze wilden begrijpen hoe deze partijstandpunten de tijd beïnvloeden die deelnemers nodig hadden om hun mening te vormen. Dit deden ze om te zien of deelnemers meer tijd besteden aan het verwerken van informatie als ze gemotiveerd zijn door partijstandpunten. De resultaten lieten zien dat wanneer deelnemers werden aangemoedigd om hun partijdige identiteit te

verdedigen, ze hun steun voor een beleid meer laten afhangen van de positie die door hun eigen partij werd ingenomen. Verder bleek dat een motivatie om een nauwkeurige mening te vormen, gemotiveerd redeneren kan verminderen. Interessant is dat wanneer politieke informatie werd gesteund door leden van verschillende politieke partijen (kruis-partijdige goedkeuring), mensen minder leken te leiden tot minder gemotiveerd redeneren. Dit suggereert dat wanneer politieke informatie wordt gesteund door leden van verschillende politieke partijen, mensen minder geneigd zijn om hun mening te laten beïnvloeden door hun partijloyaliteit. Dit wijst erop dat zowel partijloyaliteit als het vertrouwen in de bron van informatie een rol spelen bij het vormen van meningen. In het onderzoek werd vastgesteld dat de invloed van partijloyaliteit afnam wanneer mensen werden aangemoedigd meerdere perspectieven te overwegen in hun beoordeling. Dit suggereert dat zowel partijloyaliteit als vertrouwen in de bron van informatie meespelen bij het vormen van meningen.

1.2 Bronbetrouwbaarheid

Het onderzoek van Bolsen et al. (2013) benadrukt het belang van vertrouwen als een factor bij de verwerking van politieke informatie. Het onderzoek toont aan dat het niveau van vertrouwen dat mensen hebben in hun politieke partij invloed heeft op hoe de standpunten van die partij hun denken beïnvloeden. Mensen met meer vertrouwen worden sterker beïnvloed door politieke motieven bij het vormen van hun mening. Deze mogelijke alternatieve verklaring wordt geïllustreerd in het onderzoek van Druckman en McGrath (2019), waarbij ze in hun onderzoek laten zien dat het empirische bewijs voor directioneel gemotiveerd redeneren niet helemaal duidelijk is. In plaats daarvan kan het net zo goed zijn dat mensen streven naar juiste overtuigingen, maar verschillen in hoe ze bepalen welke informatie ze geloofwaardig vinden. Het gaat er niet alleen om dat mensen vasthouden aan wat ze al geloven, maar ook om hoe ze beslissen welke informatie ze vertrouwen en accepteren als waarheid. Deze selectie kan echter ook worden opgevat als een streven naar nauwkeurigheid, waarbij mensen informatie zoeken uit bronnen die ze als geloofwaardig beschouwen.

Een studie uitgevoerd door Tappin et al. (2020) onderzocht hoe mensen politiek gemotiveerd redeneren, met name door te kijken naar hoe ze nieuwe informatie beoordelen. De onderzoekers richtten zich op bepaalde experimentele methoden - *Outcome Switching* en *Party Cues* – die vaak worden gebruikt om dit te onderzoeken. De onderzoekers vonden dat deze methoden vaak niet goed laten zien hoe politieke motivatie redeneren beïnvloedt. Dit komt doordat de behandelingen vaak andere aspecten beïnvloeden die ook van invloed zijn op de manier waarop mensen denken. Bijvoorbeeld, de behandelingen kunnen de

betrouwbaarheid van de bron veranderen. Dit kan op zijn beurt de manier waarop mensen informatie beoordelen en verwerken beïnvloeden, ongeacht hun partijloyaliteit. Het resultaat is een mix van invloeden op het redeneerproces, waardoor het moeilijk wordt om precies te bepalen welke rol politiek gemotiveerd redeneren speelt. Deze onduidelijkheid ontstaat doordat mensen informatie evalueren op basis van zowel de inhoud als de bron. Als een informatiebron als betrouwbaar wordt beschouwd, zijn mensen mogelijk eerder geneigd de informatie te accepteren. Aan de andere kant kunnen mensen informatie van een als onbetrouwbaar beschouwde bron verwerpen. Hoewel politiek gemotiveerd redeneren een factor kan zijn bij informatieverwerking, laten Tappin et al. (2020) juist zien dat politiek gemotiveerd redeneren vaak verward kan worden door andere factoren, zoals de betrouwbaarheid van de bron, waardoor het moeilijk wordt om nauwkeurig de rol van politiek gemotiveerd redeneren in het redeneerproces te identificeren.

Het onderzoek van Tappin et al. (2023) bouwt voort op de bevindingen van Tappin et al. (2020) door de invloed van partijleiders op de perceptie van beleidsboodschappen te onderzoeken. Dit experiment richtte zich op Amerikaanse volwassenen die zich identificeerden als Republikeinen of Democraten en die bij de presidentsverkiezingen van 2020 op Donald Trump of Joe Biden hadden gestemd. Deelnemers (N = 4.531) werden willekeurig toegewezen aan verschillende experimentele condities, wat betekent dat ze werden verdeeld in verschillende groepen met elk verschillende combinatie van behandelingen. Deze behandelingen omvatten blootstelling aan vijf verschillende beleidsmaatregelen, waarbij sommigen een boodschap kregen die hen aanspoorde om voor of tegen het beleid te zijn, terwijl anderen ook werden geïnformeerd over het standpunt van hun partijleider ten opzichte van dat beleid. Belangrijk was dat de partijleider altijd iets anders zei dan de boodschap die ze hoorden. Dit creëerde een situatie waarin de deelnemers conflicterende informatie ontvingen van verschillende bronnen. Resultaten toonden aan dat mensen hun mening veranderden volgens de boodschap, zelfs als de partijleider iets anders zei. Het interessante was dat er geen interactie-effect werd gevonden tussen de ontvangen boodschap en de uitspraken van de partijleiders. Bijvoorbeeld, als mensen te horen kregen dat ze vóór een bepaald beleid moesten zijn, dan veranderden ze hun mening hierover, zelfs als hun partijleider tegen dat beleid was. Dit laat zien dat de boodschap een grote impact had op wat mensen dachten, ongeacht wat hun partijleider zei. Met andere woorden, zelfs wanneer de boodschap conflicteerde met de verklaringen van hun partijleiders, veranderden mensen nog steeds hun mening op basis van de ontvangen boodschap. Dit suggereert dat mensen hun partijloyaliteit niet laten beïnvloeden hoe ze informatie verwerken die afkomstig is van hun

eigen partijleiders. Dit wijst erop dat de geloofwaardigheid van de bron een belangrijke rol speelt bij het beïnvloeden van hoe mensen politieke standpunten waarnemen. In tegenstelling tot gemotiveerd redeneren, waarbij individuen hun bestaande overtuigingen laten leiden bij het interpreteren van informatie, richt bronbetrouwbaarheid zich meer op de objectieve evaluatie van de informatiebron zelf. Mensen zijn geneigd bronnen te vertrouwen die eigen waarden en politieke identiteit weerspiegelen, los van politiek gemotiveerd redeneren.

1.3 Huidig onderzoek

Het huidige onderzoek richt zich op het verkennen van gemotiveerd redeneren en bronbetrouwbaarheid en hun onderlinge relatie. Bolsen et al. (2013) toonden aan dat de motivatie om een nauwkeurige mening te vormen gemotiveerd redeneren kan verminderen. Ze ontdekten dat steun van meerdere partijen mensen minder geneigd maakt hun mening door partijloyaliteit te laten beïnvloeden. Zowel partijloyaliteit als vertrouwen in de informatiebron spelen een rol bij de informatieverwerking. Druckman en McGrath (2019) stellen daarnaast dat het zoeken naar informatie die overeenkomt met iemands opvattingen niet altijd voortkomt uit gemotiveerd redeneren, maar vaak een natuurlijke neiging is om geloofwaardige bronnen te raadplegen. Dit vormt de achtergrond voor het huidige onderzoek, dat gericht is op het verkennen van de relatie tussen gemotiveerd redeneren en bronbetrouwbaarheid, met als doel deze twee verklaringen uit elkaar te halen en te onderzoeken hoe ze van invloed zijn op het redeneerproces. Het is belangrijk om te begrijpen of mensen informatie accepteren vanwege hun partijloyaliteit, of dat ze dit doen vanwege de waargenomen betrouwbaarheid van de bron, los van hun politieke voorkeuren. Het huidige onderzoek is hiermee in feite een replicatie van het onderzoek van Bolsen et al. (2013), maar gericht op de Nederlandse context. Door specifiek te focussen op Nederlandse context biedt dit onderzoek waardevolle inzichten over gemotiveerd redeneren en bronbetrouwbaarheid in Nederland. In het huidige onderzoek worden zowel partijloyaliteit als bronbetrouwbaarheid meegenomen als mogelijke moderatoren. Hierdoor kan er beter begrepen worden of het effect van bronbetrouwbaarheid op het redeneerproces al dan niet wijst op politiek gemotiveerd redeneren. Om deze vraag te beantwoorden, zijn de volgende hypothesen opgesteld:

- Hypothese 1: De steun voor het wetsvoorstel zal hoger zijn na blootstelling na een congruente bron (Nieuwsbron die overeenkomt met de politieke oriëntatie van de deelnemer) dan na blootstelling aan een neutrale bron.

- Hypothese 2: Partijloyaliteit modereert de relatie tussen de bron (neutraal vs. congruent) en de steun voor het wetsvoorstel. Specifiek zal het effect van congruente bron op de steun voor het wetsvoorstel sterker zijn bij deelnemers met een hoge partijloyaliteit dan bij deelnemers met een lage partijloyaliteit.
- Hypothese 3: Bronbetrouwbaarheid modereert de relatie tussen de bron –(neutraal vs. congruent) en de steun voor het wetsvoorstel. Specifiek zal de invloed van een congruente bron op de steun voor het wetsvoorstel sterker zijn bij deelnemers die de bron als betrouwbaar beschouwen, vergeleken met deelnemers die de bron als minder betrouwbaar beschouwen.

2. Methode

2.1 Materiaal

In een online experiment werden de hypothesen onderzocht door de onafhankelijke variabele, 'Type bron', te manipuleren met het nieuwe wetsvoorstel 'Betaalbare huur'. De Tweede Kamer behandelt momenteel het wetsvoorstel, waarbij het voornemen is dat de wet Betaalbare huur vanaf 1 juli 2024 ingaat. De meeste partijen, zowel links als rechts georiënteerd, ondersteunen het nieuwe voorstel en zien vanuit hun perspectieven veel mogelijkheden.

De deelnemers die meededen aan het experiment werden eerst gevraagd om hun partij-identificatie aan te geven (links/rechts). Beide groepen werden vervolgens als eerst blootgesteld aan een neutraal nieuwsbericht van de NOS over het wetsvoorstel Betaalbare huur en daarna een congruent nieuwsbericht, waarbij de meningen van linkse of rechtse partijen zijn weergegeven. De deelnemers kregen als eerste een neutraal nieuwsbericht van de NOS te zien: *“Wetsvoorstel Betaalbare huur naar Tweede Kamer: Dit wetsvoorstel leidt tot regulering van huren, in het bijzonder in de op dit moment vrije huursector. Met het voorstel worden te hoge huren in het middensegment aan banden gelegd en wordt de positie van huurders beter beschermd. Het wetsvoorstel steunt op vier pijlers; huurder beschermen tegen hoge huren, een voldoende omvangrijke middenhuursegment realiseren, de investeringsbereidheid van verhuurders in de vrije huursector op peil houden en verduurzaming van huurwoningen stimuleren.”* Vervolgens werden de deelnemers blootgesteld aan een congruente bron. In het geval van het experiment over het wetsvoorstel Betaalbare huur, betekent een congruente bron dat het standpunt van de gepresenteerde politieke partij in lijn is met de politieke identificatie van de deelnemer. Deelnemers die links georiënteerd zijn kregen een nieuwsbericht te zien die links gekleurd was: *“Linkse partijen zien veel potentie in het nieuwe wetsvoorstel: Met het nieuwe wetsvoorstel ontstaat er een rechtvaardiger en inclusiever huurbeleid. PvdA-GroenLinks laat in reactie weten dat door de inkomensgrenzen voor de sociale huursector te verhogen, het voor meer mensen mogelijk maakt om hierop een beroep te doen. Bovendien stimuleren we duurzaamheid door verduurzaming van huurwoningen te bevorderen. Zo bouwen we samen aan een inclusieve en duurzame toekomst voor iedereen.”* De deelnemers die rechts georiënteerd zijn kregen een nieuwsbericht dat rechts gekleurd was: *“Rechtse partijen geven steun aan nieuw wetsvoorstel: PVV en VVD laten weten het wetsvoorstel te steunen: “Het is belangrijk dat de focus op het aanbod van middenhuurwoningen ligt, zodat onze burgers niet langer op de wachtlijst hoeven te staan en een passende woonsituatie kunnen vinden. Sociale huren moeten aanzienlijk*

omlaag en huurtoeslag moet omhoog, zodat onze burgers meer financiële ruimte krijgen en kunnen profiteren van betaalbare huisvesting.” Dit is een belangrijke stap in het verzekeren van de toegang tot fatsoenlijke huisvesting voor al onze inwoners, en we zijn vastbesloten om dit doel te ondersteunen en te bevorderen.” Beide nieuwsberichten benadrukken de voordelen van het nieuwe wetsvoorstel, maar verschillen in de aspecten die ze hiervan belangrijk vinden. Linkse partijen leggen de nadruk op de sociale en duurzame aspecten van het wetsvoorstel. Ze zien het wetsvoorstel als een stap naar een rechtvaardiger en inclusiever huurbeleid. Aan de andere kant richten rechtse partijen zich meer op de financiële voordelen voor huurders. Ze benadrukken het belang van het vergroten van het aanbod om wachtlijsten te verkorten en passende woonsituaties te bieden. Mensen die links georiënteerd zijn, zijn eerder geneigd het eens te zijn met linkse standpunten, aangezien dit hun politieke identiteit bevestigt. Dit geldt ook voor rechts georiënteerde personen, die akkoord gaan met rechtse standpunten.

2.2 Proefpersonen

In totaal hebben 154 deelnemers aan het onderzoek deelgenomen. Voor de werving van deelnemers is een doelgerichte steekproef toegepast, waarbij het netwerk van de onderzoeker, zowel online als offline, werd ingezet om zoveel mogelijk deelnemers te bereiken. De gegevens van deelnemers die de vragenlijst niet volledig hebben ingevuld, zijn niet meegenomen in de analyse. Bovendien zijn deelnemers die de vragenlijst in minder dan één minuut hebben voltooid, verwijderd. Twee deelnemers zijn uitgesloten omdat ze jonger dan 18 jaar waren; aangezien men in Nederland vanaf 18 jaar mag stemmen op politieke partijen en daarmee hun politieke voorkeur kunnen uitspreken, zijn deze personen niet in het onderzoek opgenomen. Daarnaast is één deelnemers verwijderd vanwege een onrealistische leeftijdsopgave van 736 jaar. Uiteindelijk zijn de gegevens van 122 deelnemers geanalyseerd. Onder de deelnemers waren 54 mannen (44,3%) en 68 vrouwen (55,7%), zie Tabel 1. Een χ^2 -toets toonde aan dat er geen significant verband was tussen de condities en de verdeling van man en vrouw ($\chi^2(2) = 1.607, p = .205$). De leeftijd van de deelnemers, zoals te raadplegen in Tabel 2, varieerde tussen 18 tot 68 jaar oud met een gemiddelde van 34,19 ($SD = 12,45$). Uit een ANOVA bleek dat de verdeling van leeftijden niet gelijk was ($F(1, 122) = 5.90, p = .017$). De verdeling van opleidingsniveau is te raadplegen in tabel 3.

Tabel 1.*De geslachtsverdeling in aantallen en percentages*

Geslacht	Aantal deelnemers	Percentage
Vrouw	68	55,7%
Man	54	44,3%
Totaal	122	100%

Tabel 2.*De verdeling van de leeftijd (minimum – maximum), het gemiddelde (M) en de standaardafwijking (SD)*

Leeftijd (minimum-maximum)	Gemiddelde (M)	Standaardafwijking (SD)	N
18 – 68 jaar	M = 34,19	SD = 12,45	122

Tabel 3.*De verdeling van het opleidingsniveau in aantallen en percentages*

Opleidingsniveau	Aantal deelnemers	Percentage
VMBO/MAVO	1	0,8%
HAVO	4	3,3%
VWO	6	4,9%
Middelbaar beroepsonderwijs	19	15,6%
Hoger beroepsonderwijs	67	54,9%
Wetenschappelijk onderwijs	25	20,5%
Totaal	122	100%

2.3 Onderzoeksontwerp

De studie was een 2x2x2 mixed design. In totaal waren er 2 verschillende condities en iedere deelnemer werd aan één conditie toegewezen op basis van hun politieke oriëntatie.

Respondenten die aangaven politiek rechts georiënteerd te zijn, werden ingedeeld in de rechtse conditie, terwijl degenen die links invulden, in de linkse conditie terechtkwamen. Een chikwadraattoets toont aan dat er geen significant verschil was wat betreft het aantal respondenten per conditie ($\chi^2 (2, N = 122) = 0.033, p = 0.856$). De verdeling van de condities is weergegeven in Tabel 4.

Tabel 4.*De verdeling van de twee condities*

Conditie	Aantal deelnemers	Percentage
A) Links politiek georiënteerd	62	50,8%
B) Rechts politiek georiënteerd	60	49,2%

2.4 Instrumentatie

Om de variabelen te meten werd gebruik gemaakt van verschillende Likertschalen. De politieke identiteit werd gemeten aan de hand van het artikel van Bolsen et al. (2013) op basis van een 6-punts Likertschaal, omgebouwd naar het Nederlandse politieke spectrum, waarbij werd gevraagd: *“Welke van de opties op de onderstaande schaal beschrijft in het algemeen uw partij-identificatie het beste?”* waarbij 1 = ‘sterk links’ en 6 = ‘sterk rechts’.

De afhankelijke variabele, steun voor het wetsvoorstel, werd gemeten aan de hand van 1 item gebaseerd op het artikel van Bolsen et al. (2013) en eerder onderzoek naar partijdig gemotiveerd redeneren van Taber en Lodge (2006), waarbij werd gevraagd: *“Gegeven deze informatie, in hoeverre bent u tegen of steunt u de nieuwe wet?”* op een 7-punts Likertschaal variërend van 1 = ‘sterk tegenstander’ tot 7 = ‘sterk voorstander’.

De modererende variabelen bestonden uit ‘Partijloyaliteit’ en ‘Bronbetrouwbaarheid’. Partijloyaliteit werd gemeten aan de hand van 10 items gebaseerd op het artikel van Kelly (1988) aangepast uit het artikel van Brown & Williams (1984), op basis van een 5-punts Likertschaal, weergegeven in Tabel 5. De interne consistentie voor deze items was aanvankelijk laag: α . 69. Na het verwijderen van item 8 *“Ik voel me benadeeld wanneer ik openlijk mijn steun aan mijn gekozen politieke partij toon”*, verbeterde de interne consistentie naar voldoende: α . 73. Als gevolg hiervan zijn de analyses uitgevoerd met de overgebleven 9 items. Bronbetrouwbaarheid werd gemeten op basis van een 7-punts Likertschaal variërend van 1 = ‘helemaal niet’ tot 7 = ‘volledig’. Gebaseerd op 1 item uit het artikel van Bolsen et al. (2013), waarbij werd gevraagd: *“In hoeverre vertrouwt u leden van uw gekozen politieke partij om goed advies te geven over welke wetgeving te ondersteunen?”*.

Tabel 5.

Items voor Partijloyaliteit

Items
1) Het is belangrijk voor mij dat ik een politieke partij steun
2) Ik voel me verbonden met mijn gekozen politieke partij
3) Ik heb sterke banden met andere mensen die dezelfde politieke partij steunen
4) Ik ben trots om mijn gekozen politieke partij te steunen
5) Ik beschouw mezelf als een aanhanger van mijn gekozen politieke partij
6) Ik maak excuses voor het steunen van mijn gekozen politieke partij
7) Ik probeer te verbergen dat ik mijn gekozen politieke partij steun
8) Ik voel me benadeeld wanneer ik openlijk mijn steun aan mijn gekozen politieke partij toon
9) Ik voel me geïrriteerd wanneer ik openlijk mijn steun aan mijn gekozen politieke partij toon
10) Ik bekijk mijn gekozen politieke partij kritisch

2.5 procedure

Alle deelnemers namen vrijwillig en anoniem deel aan het onderzoek, dat werd uitgevoerd via een online vragenlijst verzonden via Qualtrics. De procedure begon met het vragen van toestemming en het uitleggen van het doel van het onderzoek. Daarbij werd ook aan de deelnemers gevraagd om hun politieke partij-identificatie aan te geven, door aan te geven of ze zichzelf meer aan de linker- of rechterkant van het politieke spectrum plaatsen. Op basis van dit antwoord werden de deelnemers verdeeld in een van de twee experimentele condities; een groep met deelnemers die zich aan de linkerkant van het spectrum identificeren, en een groep met deelnemers die zich aan de rechterkant van het spectrum identificeren. Beide groepen werden als eerste blootgesteld aan een neutraal nieuwsbericht van de NOS over de Betaalbare huur wet. Na het bekijken van het wetsvoorstel werd gevraagd in hoeverre ze de wet steunen. Daarna werden de deelnemers opnieuw aan een nieuwsbericht blootgesteld, maar dit keer met een uitspraak van een bron die overeenkomt met hun politieke oriëntatie. Opnieuw wordt aan de deelnemers gevraagd in hoeverre ze de wet steunen of tegen zijn. Vervolgens werd de partijloyaliteit gemeten door tien vragen te stellen die allemaal betrekking hebben op de loyaliteit van de deelnemers. Met daaropvolgend het meten van de

bronbetrouwbaarheid door te vragen hoeverre ze de politieke partij vertrouwen goed advies te geven over het nieuwe wetsvoorstel. Hierna werden enkele demografische vragen gesteld, zoals geslacht, leeftijd en opleidingsniveau. Aan het einde werden de deelnemers bedankt voor hun tijd en inspanning, en kregen ze de contactgegevens van de onderzoeker voor het geval ze nog vragen of opmerkingen hadden.

2.6 statistische toetsing

Om de data te analyseren en de hypothesen te kunnen beantwoorden, is er gebruik gemaakt van Repeated Measure ANOVA. Voor zowel de moderator Partijloyaliteit als Bronbetrouwbaarheid werden twee groepen gedefinieerd: laag/hoog. Dit werd gedaan door eerst de mediaan te berekenen voor beide variabelen. Vervolgens werden twee groepen gecreëerd op basis van de scores die onder en boven de mediaan vielen. Daarna werd een mixed ANOVA uitgevoerd, waarbij Type bron diende als de binnenproefpersoonsvariabelen met 2 niveaus (neutraal/congruent). Daarbij werden de nieuwe tussenproefpersoonsvariabelen, Partijloyaliteit en Bronbetrouwbaarheid, geïntegreerd in de analyse waardoor het mogelijk was om de hypothesen te toetsen.

3. Resultaten

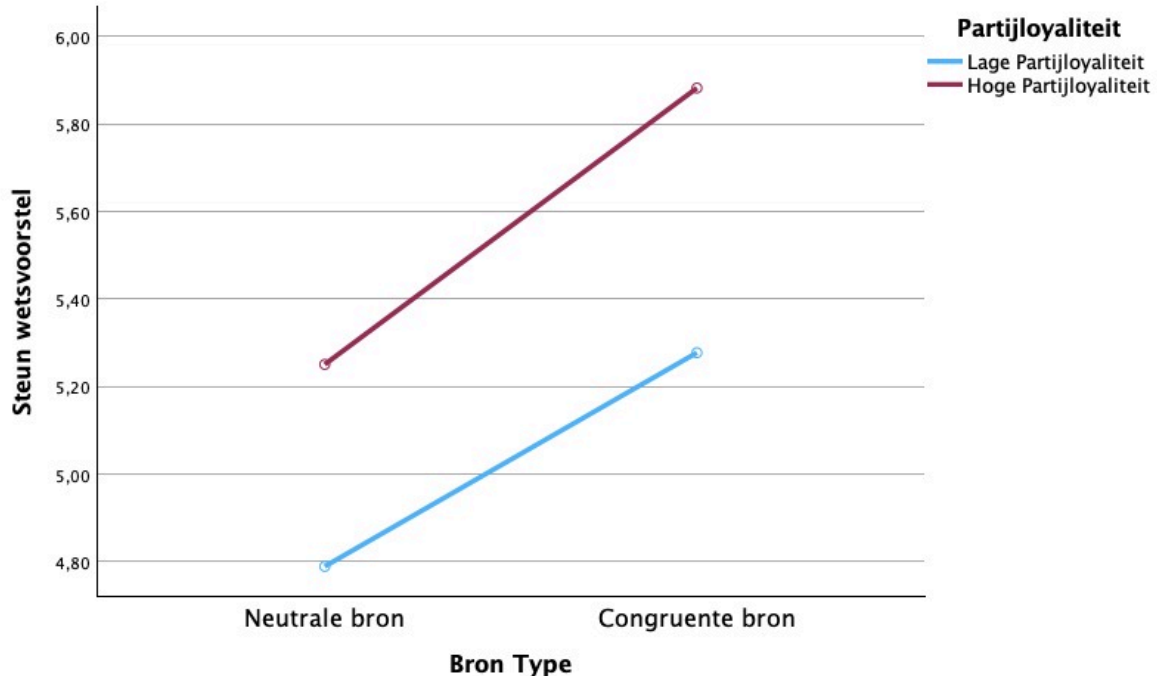
3.1 Hoofdeffect

Om de hypothese te toetsen voor het steunen van het wetsvoorstel, is gebruik gemaakt van Repeated Measure ANOVA. Het Type bron, neutraal en congruent, heeft een significant effect op de steun voor het wetsvoorstel ($F(1, 118) = 16.71, p < .001$). De steun voor het wetsvoorstel was hoger na blootstelling na een congruente bron ($M = 5.56, SD = 1.25$) dan na blootstelling van een neutrale bron ($M = 5.00, SD = 1.20$).

3.2 Interactie-effecten

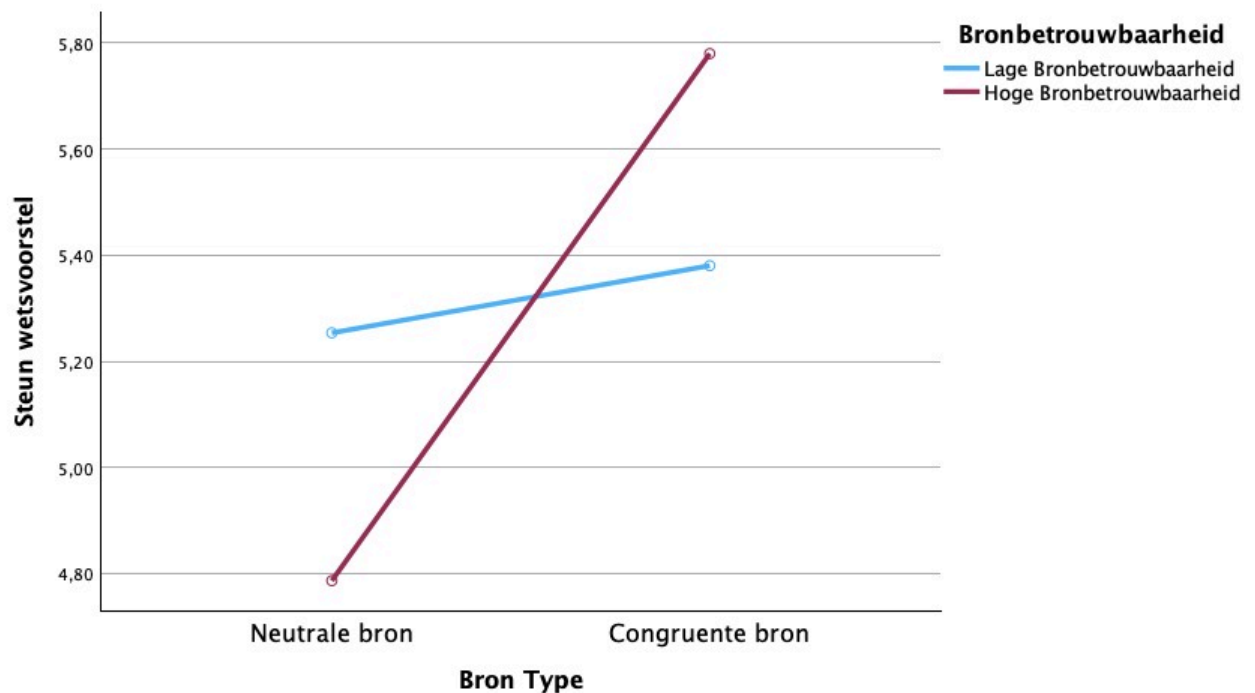
Een Repeated Measure ANOVA laat het interactie-effect zien van Type bron en de twee moderatoren. Het interactie-effect tussen Type bron en Partijloyaliteit is niet significant ($F(1, 118) = .27, p = .602$). In tegenstelling tot de verwachting van hypothese 2, modereert Partijloyaliteit niet de relatie tussen de bron (neutraal/congruent) en de steun voor het wetsvoorstel.

Figuur 1. Interactie-effect van Type bron en Partijloyaliteit op Steun wetsvoorstel

Daarentegen is het interactie-effect tussen Type bron en Bronbetrouwbaarheid wel significant ($F(1, 118) = 10.00, p = .002$). Zoals verwachting in hypothese 3 modereert Bronbetrouwbaarheid de relatie tussen de bron (neutraal/congruent) en de steun voor het wetsvoorstel. De invloed van een congruente bron zorgde voor meer steun voor het wetsvoorstel bij deelnemers met een hoge bronbetrouwbaarheid ($M = 5.64, SD = 1.15$), dan voor deelnemers met een lage bronbetrouwbaarheid ($M = 5.12, SD = 1.14$).

Figuur 2. Interactie-effect van Type bron en Bronbetrouwbaarheid op Steun wetsvoorstel

4. Conclusie en Discussie

Het doel van dit onderzoek was om de rol van redeneren bij de verwerking van politieke informatie beter te begrijpen en daarmee meer inzicht te verkrijgen in de informatieverwerking binnen politieke besluitvorming. De concepten ‘Gemotiveerd redeneren’ en ‘Bronbetrouwbaarheid’ werden nader onderzocht door te bekijken hoe ze het redeneerproces bij het beoordelen van een wetsvoorstel beïnvloeden. De bevindingen van de hoofdhypothese tonen aan, in lijn met de verwachting, dat de steun voor een wetsvoorstel hoger was wanneer informatie afkomstig was van een bron die overeenkwam met de politieke oriëntatie van de deelnemers.

Deze bevinding is consistent met eerdere literatuur over gemotiveerd redeneren, waarbij individuen de neiging hebben om informatie te accepteren die overeenkomt met hun bestaande politieke overtuigingen en waarden (Kahan, 2015). Bovendien kan deze bevinding gekoppeld worden aan *confirmation bias*. Deze bias beïnvloedt de manier waarop mensen informatie verwerken, waardoor zij informatie die consistent is met hun eigen overtuigingen als betrouwbaarder en overtuigender beschouwen (Klayman, 1995). In dit geval zijn deelnemers meer geneigd om positief te reageren en vertrouwen te hebben in informatie die afkomstig is van een bron die hun politieke opvattingen deelt, omdat deze informatie hun bestaande overtuigingen en percepties bevestigt. Door deze bevestiging worden hun politieke standpunten verder versterkt, en neemt de kans af dat ze openstaan voor tegenstrijdige informatie (Klayman, 1995). Het effect van *confirmation bias* laat zien dat mensen informatie verwerken en beslissingen nemen op een manier die consistent is met bronnen die hun opvattingen delen.

Daarnaast kan deze bevinding ook worden verklaard door de *Sociale Identiteitstheorie*. Deze theorie stelt dat een deel van het zelfbeeld van individuen voortkomt uit hun lidmaatschap van sociale groepen, waaronder politieke partijen. Individuen identificeren zich met hun politieke groep en ervaren een gevoel van verbondenheid en loyaliteit aan deze groep. Hierdoor zijn ze geneigd om informatie te steunen die hun groep ondersteunt (Hoffman, 2009). Een congruente bron, die informatie levert die overeenkomt met de overtuigingen en waarden van hun politieke groep, wordt gezien als deel van de ingroep. Op deze manier draagt de *Sociale Identiteitstheorie* bij aan het begrijpen waarom individuen geneigd zijn om informatie van congruente bronnen te accepteren en te steunen, wat leidt tot een verhoogde steun voor het wetsvoorstel.

De *Sociale Identiteitstheorie* suggereert dat partijloyaliteit een significante rol zou kunnen spelen, aangezien individuen zich sterk identificeren met hun politieke groep en

geneigd zijn informatie te accepteren die hun groep ondersteunt. In lijn hiermee werd verwacht dat partijloyaliteit de relatie tussen het type bron en de steun voor het wetsvoorstel zou modereren. Dit zou dan tot een hogere steun voor het wetsvoorstel leiden wanneer de bron congruent is met hun partijloyaliteit. Echter, deze verwachting werd niet bevestigd in het huidige onderzoek, wat in contrast staat met bevindingen zoals die van Kahan (2015), waaruit blijkt dat mensen geneigd zijn informatie te accepteren die congruent is met hun identiteit, zelfs als deze in strijd is met wetenschappelijke feiten. Het feit dat zelfs goed geïnformeerde mensen verdeeld kunnen blijven over wetenschappelijke kwesties vanwege hun groepsidentiteit suggereert dat partijloyaliteit invloed kan hebben op hoe mensen informatie over politieke kwesties verwerken en interpreteren. Zo lieten de onderzoeken van Afrouzi et al. (2023) en Hanel et al. (2018) zien dat politieke partijen juist een grote invloed hebben op de opvattingen van hun aanhangers.

Een mogelijke verklaring voor de tegenstrijdigheid tussen de resultaten van hypothese 2 en het onderzoek van Afrouzi et al. (2023) is wellicht dat in het huidige onderzoek geen situatie werd onderzocht waarin de partij het oneens was met de uitspraak. De deelnemers werden juist blootgesteld aan berichten waarin de politieke partijen het eens waren met het wetsvoorstel. Het is denkbaar dat als de partij juist tegen het voorstel was, de resultaten anders zouden kunnen zijn. In de context van politieke leiders die een sterke invloed uitoefenen op de opvattingen van hun aanhangers, kan het zijn dat het effect van partijloyaliteit op de steun voor het wetsvoorstel in het huidige onderzoek minder uitgesproken was omdat de berichten congruent waren met de partijstandpunten.

Daarbij kregen deelnemers in het huidige onderzoek alleen de standpunten te zien die overeenkwamen met hun eigen politieke oriëntatie. Hierdoor waren ze zich niet bewust van de standpunten van andere partijen en hoefden ze minder hun partijloyaliteit te laten zien en te verdedigen, omdat alles in lijn lag met elkaar. Dit gebrek aan variatie in standpunten kan hebben geleid tot een verminderde invloed van partijloyaliteit op de steun voor het wetsvoorstel. Ter vergelijking, in het onderzoek van Hanel et al. (2018) werden deelnemers geconfronteerd met verschillende aforismen, waarbij sommige uitspraken correct werden toegeschreven aan hun eigen partij, terwijl andere onterecht aan de tegenpartij werden toegeschreven. Deze situatie dwong deelnemers om kritischer na te denken over de informatie die ze ontvingen en om hun eigen partijstandpunten te verdedigen in contrast met die van andere partijen. Hierdoor werd de invloed van partijloyaliteit mogelijk meer uitgesproken dan in het huidige onderzoek, waar deelnemers slechts één kant van het verhaal te zien kregen.

Hoewel partijloyaliteit geen significante resultaten opleverde, toonde bronbetrouwbaarheid daarentegen wel een significant effect. Deze bevinding, in lijn met de verwachting van Bolsen et al. (2013), benadrukt het belang van vertrouwen als een factor die de politieke informatieverwerking beïnvloedt. Bolsen et al. (2013) illustreerden dat het vertrouwen dat individuen hebben in hun politieke partij de invloed van partijaanwijzingen op hun redeneerproces kan matigen, wat aantoont dat gemotiveerd redeneren kan worden verminderd door een hoog niveau van vertrouwen in de bron van informatie. Dit betekent dat wanneer mensen vertrouwen hebben in de bron, ze minder geneigd zijn om uitsluitend op basis van hun politieke voorkeuren te redeneren. Druckman en McGrath (2019) ondersteunen deze bevindingen door te stellen dat individuen niet alleen vasthouden aan bestaande overtuigingen, maar ook streven naar nauwkeurige overtuigingen door zorgvuldig te selecteren welke informatie ze als geloofwaardig beschouwen. De bevindingen van hypothese 3 in het huidige onderzoek, waarbij bronbetrouwbaarheid de relatie tussen type bron en de steun voor het wetsvoorstel modereert, laten zien dat mensen gevoelig zijn voor informatie die overeenkomt met hun perceptie van bronbetrouwbaarheid.

De resultaten van het huidige onderzoek bieden ondersteuning voor de bevindingen van Tappin et al. (2020) en Tappin et al. (2023), die aantonen dat politiek gemotiveerd redeneren niet alleen wordt beïnvloed door de politieke voorkeur van individuen, maar ook door de betrouwbaarheid van de informatiebron. Terwijl gemotiveerd redeneren kan leiden tot het vasthouden aan bestaande overtuigingen, blijkt uit de resultaten dat individuen ook streven naar de juiste overtuiging door zorgvuldig te selecteren welke informatie ze als geloofwaardig beschouwen. Ze doen dit door kritisch te beoordelen welke informatiebronnen ze betrouwbaar en geloofwaardig vinden. Kortom, zelfs als mensen de neiging hebben om hun bestaande overtuigingen te bevestigen, willen ze ook correcte informatie verkrijgen, wat hen ertoe brengt om zorgvuldig te selecteren welke bronnen ze vertrouwen. Dit tweeledige proces toont aan dat mensen niet alleen hun overtuigingen willen bevestigen, maar ook bereid zijn om hun standpunten aan te passen op basis van betrouwbare informatie.

Het huidige onderzoek ondersteunt daarmee specifiek de alternatieve verklaring van bronbetrouwbaarheid zoals benoemd door Bolsen et al. (2013). Gemotiveerd redeneren geeft aan dat mensen informatie vaak verwerken op een manier die hun bestaande politieke overtuigingen bevestigt, maar deze neiging vermindert significant wanneer zij een hoog niveau van vertrouwen hebben in de bron. Terwijl gemotiveerd redeneren individuen kan laten vasthouden aan hun politieke overtuigingen en nieuwe informatie afwijzen die hiermee in strijd is, kan een hoog vertrouwen in de informatiebron juist leiden tot een meer objectieve

evaluatie van informatie. Door aan te tonen dat individuen gevoelig zijn voor informatie die zij als geloofwaardig beschouwen, legt dit onderzoek de nadruk op de noodzaak om de bron van politieke informatie zorgvuldig te beoordelen. Dit benadrukt het belang van bronbetrouwbaarheid in de politieke informatieverwerking. Deze bevindingen dragen bij aan een dieper begrip van politieke informatieverwerking en de rol van bronbetrouwbaarheid in het vormen van politieke overtuigingen en besluitvorming.

4.1 Beperkingen

De beperkingen van dit onderzoek kunnen worden toegeschreven aan verschillende factoren, zoals het materiaal en de opzet van het onderzoek. Een beperking van dit onderzoek is de focus op één specifiek wetsvoorstel, in dit geval de wet Betaalbare huur. Hierbij moet worden opgemerkt dat sommige deelnemers zich mogelijk minder betrokken voelden bij het onderwerp. De specifieke inhoud van het beoordeelde wetsvoorstel en de relevantie ervan voor de deelnemers kunnen invloed hebben gehad op hun steun. Daarbij is het belangrijk om te benoemen dat de leeftijdsverdeling van de deelnemers niet gelijk was binnen de twee groepen. Deze ongelijkheid zou ook van invloed kunnen zijn geweest op hun linkse of rechtse politieke oriëntatie. Er bevonden zich meer oudere mensen aan de rechterkant van het politieke spectrum en meer jongeren aan de linkerkant, een patroon dat vaak in de politiek wordt waargenomen. Deze leeftijdsverdeling kan van invloed zijn geweest op de relevantie bij het wetsvoorstel met betrekking tot huren in Nederland. Toekomstig onderzoek zou meerdere wetten/voorstellen kunnen behandelen voor een meer uitgebreide benadering.

Omdat zowel linkse als rechtse partijen de voordelen van dit wetsvoorstel erkenden, was er unanieme politieke steun. Dit impliceert dat de politieke oriëntatie van deelnemers mogelijk minder invloed had op de steun, aangezien er al brede consensus was. Bovendien werden de deelnemers in huidig onderzoek uitsluitend ingedeeld op basis van hun eigen politieke oriëntatie. Dit betekent dat ze geen berichten van andere partijen zagen waarmee ze het mogelijk oneens zouden zijn. Deze keuze werd in het huidige onderzoek gemaakt vanwege de limitaties van steekproefgrootte en het onderzoeksopzet, maar in toekomstig onderzoek zou het waardevol kunnen zijn om deelnemers meerdere berichten te laten zien, waarbij ook berichten met meningen van partijen een andere politieke voorkeur. Hierdoor kan er beter begrepen worden hoe deelnemers reageren wanneer hun eigen partij een standpunt inneemt dat afwijkt van dat van andere partijen.

Bovendien moet worden opgemerkt dat de traditionele indeling van politieke partijen als links of rechts mogelijk beperkt is in de context van Nederlandse politiek. Sommige

partijen kunnen bijvoorbeeld standpunten innemen die als links worden beschouwd op bepaalde onderwerpen, maar juist rechtse standpunten innemen op andere onderwerpen. Dit roept de vraag op of het concept van links versus rechts in de Nederlandse politiek wel correct is. Dit suggereert dat politieke opvattingen wellicht minder scherp verdeeld zijn dan in landen zoals de Verenigde Staten. In vergelijking met de Verenigde Staten, waar politieke verdeling zeer aanwezig is, kenmerkt de Nederlandse politiek zich door een grotere diversiteit aan politieke standpunten. Het zou waardevol zijn om te onderzoeken of de Nederlandse politiek een uitzondering vormt binnen Europa, waar politieke partijen mogelijk een vergelijkbare flexibiliteit vertonen in hun standpunten, of dat dit fenomeen eerder kenmerkend is voor Europese politieke in het algemeen. Dit werpt ook de vraag op of juist de Verenigde Staten de uitzondering vormt binnen de politieke context, waarbij strikte politieke verdeeldheid eerder de norm lijkt te zijn dan de uitzondering.

De bevindingen van deze studie bouwen voort op eerdere inzichten door te laten zien dat bronbetrouwbaarheid cruciaal is in het redeneerproces bij het beoordelen van politieke kwesties, zoals ook werd benadrukt door Tappin et al. (2023) en Druckman en McGrath (2019). Bronbetrouwbaarheid is van belang voor het bevorderen van een goed geïnformeerde samenleving. In een tijd waarin misinformatie een groeiend probleem is en het vertrouwen in instellingen en autoriteiten kan ondermijnen, is het belangrijk om te begrijpen hoe mensen informatie beoordelen en welke factoren hun redeneerproces beïnvloeden.

Literatuurlijst

- Afrouzi, H., Arteaga, C., & Weisburst, E. K. (2023). *Is it the Message or the Messenger? Examining Movement in Immigration Beliefs* (Working Paper 31385). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.3386/w31385>
- Bayes, R., & Druckman, J. N. (2021). Motivated reasoning and climate change. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 42, 27-35. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2021.02.009>
- Bolsen, T., Druckman, J. N., & Cook, F. L. (2013). The Influence of Partisan Motivated Reasoning on Public Opinion. *Political Behavior*, 36(2), 235-262. <https://doi.org/10.1007/s11109-013-9238-0>
- Dan M. Kahan (2015). 'What is the "science of science communication"?''. *JCOM* 14 (03), Y04.
- Druckman, J. N., & McGrath, M. C. (2019). The evidence for motivated reasoning in climate change preference formation. *Nature Climate Change*, 9(2), 111-119. <https://doi.org/10.1038/s41558-018-0360-1>
- Farnam, A. (2021, 21 januari). Phenomenology of human collective consciousness confronting COVID-19: The trace of the pandemic in the humane mind. *BioImpacts*, 11(3), 165–167. <https://doi.org/10.34172/bi.2021.30>
- Hanel, P. H. P., Wolfradt, U., Maio, G. R., & Manstead, A. S. R. (2018). The source attribution effect: Demonstrating pernicious disagreement between ideological groups on non-divisive aphorisms. *Journal Of Experimental Social Psychology*, 79, 51–63. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2018.07.002>
- Hoffman, E. (2009). 3 Sociale identiteiten. In *Bohn Stafleu van Loghum eBooks* (pp. 87–121). https://doi.org/10.1007/978-90-313-8142-5_4
- Kahan, D. M. (2015). What is the "science of science communication"? *Journal of Science Communication*, 14(3), 1-10
- Kelly, C. (1988). Intergroup differentiation in a political context. *British Journal Of Social Psychology*, 27(4), 319-332. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.1988.tb00835.x>
- Klayman, J. (1995). Varieties of Confirmation Bias. In *The Psychology of learning and motivation/The psychology of learning and motivation* (pp. 385–418). [https://doi.org/10.1016/s0079-7421\(08\)60315-1](https://doi.org/10.1016/s0079-7421(08)60315-1)
- Leeper, T. J., & Slothuus, R. (2014). Political parties, motivated reasoning, and public opinion

- formation. *Political Psychology*, 35, 129–156. <https://doi.org/10.1111/pops.12164>
- Lewandowsky, S. & van der Linden, S. (2021). Countering Misinformation and Fake News Through Inoculation and Prebunking. *European Review of Social Psychology*, 32(2), 348–384. <https://doi.org/10.1080/10463283.2021.1876983>
- Pennycook, G., & Rand, D. G. (2019). Lazy not biased: Susceptibility to partisan fake news is better explained by lack of reasoning than by motivated reasoning. *Cognition*, 188, 39–50. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2018.06.011>
- Pretus, C., Javeed, A., Hughes, D. R., Hackenburg, K., Tsakiris, M., Vilarroya, O., & Van Bavel, J. J. (2022). The Misleading count: An identity-based intervention to mitigate the spread of partisan misinformation. *PsyArXiv Preprints*. <https://doi.org/10.31234/osf.io/7j26y>
- Swire, B., Berinsky, A. J., Lewandowsky, S., & Ecker, U. K. (2017). Processing political misinformation: Comprehending the Trump phenomenon. *Royal Society open science*, 4(3), 160802.
- Tappin, B. M., Berinsky, A. J., & Rand, D. G. (2023). Partisans' receptivity to persuasive messaging is undiminished by countervailing party leader cues. *Nature Human Behaviour*, 7(4), 568–582. <https://doi.org/10.1038/s41562-023-01551-7>
- Tappin, B. M., Pennycook, G., & Rand, D. G. (2020). Thinking clearly about causal inferences of politically motivated reasoning: Why paradigmatic study designs often undermine causal inference. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 34, 81–87. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2020.01.003>

Bijlagen

Bijlage A: Stimulusmateriaal

Neutraal nieuwsbericht

NOS Nieuws v Sport v Live Programma's

NOS Nieuws • Vandaag, 09:59

Wetsvoorstel Betaalbare huur naar Tweede Kamer

Dit wetsvoorstel leidt tot regulering van huren, in het bijzonder in de op dit moment vrije huursector. Met het voorstel worden te hoge huren in het middensegment aan banden gelegd en wordt de positie van huurders beter beschermd.

Het wetsvoorstel steunt op vier pijlers; huurders beschermen tegen hoge huren, een voldoende omvangrijk middenhuursegment realiseren, de investeringsbereidheid van verhuurders in de vrije huursector op peil houden en verduurzaming van huurwoningen stimuleren.

Links nieuwsbericht

NOS Nieuws v Sport v Live Programma's

NOS Nieuws • Vandaag, 09:59

Linkse partijen zien veel potentie in het nieuwe wetsvoorstel

Met het nieuwe wetsvoorstel ontstaat er een rechtvaardiger en inclusiever huurbeleid. PvdA-GroenLinks laat in reactie weten dat door de inkomensgrenzen voor de sociale huursector te verhogen, het voor meer mensen mogelijk maakt om hierop een beroep te doen.

“Bovendien stimuleren we duurzaamheid door verduurzaming van huurwoningen te bevorderen. Zo bouwen we samen aan een inclusieve en duurzame toekomst voor iedereen.”

NOS Nieuws • Vandaag, 09:59

Rechtse partijen geven steun aan nieuw wetsvoorstel

PVV en VVD laten weten het wetsvoorstel te steunen: “Het is belangrijk dat de focus op het aanbod van middenhuurwoningen ligt, zodat onze burgers niet langer op de wachtlijst hoeven te staan en een passende woonsituatie kunnen vinden. Sociale huren moeten aanzienlijk omlaag en huurtoeslag moet omhoog, zodat onze burgers meer financiële ruimte krijgen en kunnen profiteren van betaalbare huisvesting.”

Dit is een belangrijke stap in het verzekeren van de toegang tot fatsoenlijke huisvesting voor al onze inwoners, en we zijn vastbesloten om dit doel te ondersteunen en te bevorderen.

Bijlage B: Ethische Checklist

Checklist ETC-GW (versie 1.8, april 2022)

U vult de vragen in door bij het gekozen antwoord te klikken op het vierkantje

Na klikken verschijnt er in dit vierkantje een kruis

1. Gaat u data verzamelen bij proefpersonen?

Ja → doorgaan met vragenlijst

Nee → Wordt er gebruik gemaakt van een bestaande dataset en wordt voldaan aan de ETC-GW richtlijnen**?

Ja → toetsing is niet noodzakelijk → einde checklist

Nee → neem contact op met de ETC-GW om te bekijken of toetsing noodzakelijk is

** Richtlijnen: - er is ethische goedkeuring verleend voor de oorspronkelijke dataverzameling, - deelnemers hebben toestemming gegeven voor hergebruik van de onderzoeksdata ofwel het hergebruik past binnen het oorspronkelijke onderzoeksdoel.

2. Is een zorginstelling bij het onderzoeksplan betrokken?

Toelichting: dit is het geval als één van de situaties a/b/c hierna van toepassing is op het voorgenomen onderzoek.

A. één of meer medewerkers van een zorginstelling is bij het onderzoek betrokken als opdrachtgever of verrichter/uitvoerder

B. het onderzoek vindt plaats binnen de muren van de zorginstelling, en dient naar de aard van het onderzoek normaliter niet buiten de muren van de zorginstelling plaats te vinden

C. aan het onderzoek nemen patiënten/cliënten van de zorginstelling (in de hoedanigheid van behandeling) deel

Nee → doorgaan met vragenlijst

Ja → Heeft een Medisch-Ethische Toetsingscommissie geoordeeld dat het geplande onderzoek niet WMO-plichtig is of voldoet het onderzoek aan een van de [standaard onderzoeksmethoden](#), zoals beschreven door de ETC-GW?

Ja → doorgaan met vragenlijst

Nee → Deze aanvraag moet door een erkende Medisch-Ethische Toetsingscommissie behandeld worden, bijvoorbeeld de [CMO Regio Arnhem Nijmegen](#). Als toetsing door een erkende METC reeds heeft plaatsgevonden → doorgaan met vragenlijst. Als deze toetsing nog niet heeft plaatsgevonden → einde checklist

3. Is er sprake van een [medisch-wetenschappelijk onderzoek dat mogelijk risico's met zich meebrengt](#) voor de deelnemende persoon?

Nee → doorgaan met vragenlijst

Ja → Deze aanvraag moet door een erkende Medisch-Ethische Toetsingscommissie behandeld worden, bijvoorbeeld de [CMO Regio Arnhem Nijmegen](#) → einde checklist

Standaard-onderzoeksmethode

4. Valt de methode van het beoogde onderzoek onder een van de [beschreven standaardonderzoeken](#) van de FdL of FFTR?

- Ja → ..... **(naam en nummer standaard invullen)** → doorgaan met vragenlijst
- Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist

Deelnemende personen

5. Gaat het bij het voorgenomen onderzoek om een gezonde populatie?

- Ja → doorgaan met vragenlijst
- Nee → toetsing noodzakelijk**, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

** Uitzondering voor onderzoek met patiënten die deelnemen aan een van de beschreven standaardonderzoeken op gebied van de taal- en spraakpathologie

6. Is er sprake van onderzoek bij minderjarigen (<16 jaar) of bij wilsonbekwamen?

- Ja → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)
- Nee → doorgaan met vragenlijst

Aard van het onderzoek

7. Wordt er een methode gebruikt die het mogelijk maakt bij toeval een bevinding te doen waarvan de deelnemende persoon op de hoogte zou moeten worden gesteld?

- Ja → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)
- Nee → doorgaan met vragenlijst

8. Worden deelnemende personen aan handelingen onderworpen of worden aan de deelnemende personen bepaalde gedragswijzen opgelegd die ongerief kunnen inhouden?

- Ja → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)
- Nee → doorgaan met vragenlijst

9. Zijn de in te schatten risico's verbonden aan het onderzoek minimaal?

- Ja → doorgaan met vragenlijst
- Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

10. Wordt er een andere vergoeding geboden aan de deelnemende personen dan gebruikelijk?

- Ja → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)
- Nee → doorgaan met vragenlijst

11. Indien er [misleiding](#) plaatsvindt, voldoet de procedure dan aan de eisen zoals beschreven in het protocol van de ETC-GW?

- Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)
- Ja → doorgaan met vragenlijst

Misleiding is niet van toepassing

12. Wordt voldaan aan de standaardregels in verband met [anonimiteit en privacy](#) zoals beschreven in het protocol van de ETC-GW?

Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

Ja → doorgaan met vragenlijst

Afname van het onderzoek

13. Worden deelnemers geworven via het Radboud Research Participation System (SONA) en/of wordt het onderzoek in het CLS Lab uitgevoerd?

Nee → doorgaan met vragenlijst

Ja → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

14. Wordt het onderzoek bij een externe instelling (bijv. school,) uitgevoerd?

Nee → doorgaan met vragenlijst

Ja → Heeft/krijgt u schriftelijke toestemming van deze instelling?

Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

Ja → doorgaan met vragenlijst

15. Is er een aanspreekpunt waar deelnemende personen terecht kunnen met vragen over het onderzoek en worden zij hiervan op de hoogte gesteld?

Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

Ja → doorgaan met vragenlijst

16. Wordt aan deelnemende personen duidelijk waar klachten over deelname aan het onderzoek kunnen worden geuit en hoe deze behandeld zullen worden?

Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

Ja → doorgaan met vragenlijst

17. Zijn de deelnemende personen volledig vrij om deel te nemen aan het onderzoek, en om hiermee op elk moment te stoppen wanneer zij dat willen, om welke reden dan ook?

Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

Ja → doorgaan met vragenlijst

18. Worden deelnemende personen voorafgaand aan deelname voorgelicht over doel, aard en duur, risico's en bezwaren van de studie? (zie [toelichting over informatie en toestemming](#) en [voorbeelddocumenten](#))

Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)

Ja → doorgaan met vragenlijst

19. Tekenende deelnemende personen en/of hun vertegenwoordigers voor toestemming deelname aan onderzoek? (zie [toelichting over informatie en toestemming](#) en [voorbeelddocumenten](#))

- Nee → toetsing noodzakelijk, einde checklist → [ga naar toetsprocedure](#)
- Ja → **checklist afgerond**

Als u de ingevulde resultaten wilt vastleggen, kunt u het ingevulde bestand opslaan.

Als u een goedkeuring van de ETC-GW nodig hebt wegens de vereiste van een tijdschriftredactie of een subsidieverstrekker, zult u de formele toetsprocedure van de ETC-GW moeten doorlopen.